

Warszawa, kwiecień 2024

Wieś Kalina doceniona za swoje działania w kontekście adaptacji do zmian klimatu

Kalina, to niewielka wieś w powiecie lublinieckim w województwie śląskim, której populacja wynosi niespełna 500 mieszkańców¹. 16 lat temu, w sierpniu 2008 roku nawiedziła ją trąba powietrzna uszkadzając kilkadziesiąt domów². W ramach odbudowy część właścicieli zdecydowała się zastosować dodatkowe rozwiązania zabezpieczające konstrukcję dachu. Jest to jedno z działań, które Instytut Ochrony Środowiska – Państwowy Instytut Badawczy wskazał w „Katalogu dobrych praktyk adaptacyjnych” jako przykład rozwiązań w zakresie adaptacji do zmian klimatu. W powyższej publikacji zebrano najlepsze rozwiązania z całego świata.

Analizując zniszczenia dachów, które powstały na skutek bardzo silnych wiatrów, można dostrzec, że najsłabszym elementem w tego typu konstrukcjach nie są elementy drewniane. W takich sytuacjach najczęściej zniszczeniu ulegają połączenia pomiędzy poszczególnymi fragmentami drewnianej konstrukcji dachowej oraz elementy styku dachu z murowaną częścią domu. Dlaczego tak jest? Cieśla wznosząc więźbę dachową najczęściej decyduje się na jeden z trzech podstawowych typów łączników budowlanych – gwoździe, wkręty lub metalowe złącza ciesielskie. W przeszłości większość więźb była montowana z użyciem długich gwoździ krokwiowych. Niestety, tego typu łączniki mają jedną podstawową wadę: nie są w stanie przenieść dużych sił wrywających łącznik z drewna. A właśnie takie mają miejsce podczas huraganów. Kolejnym sposobem łączenia są popularne i powszechnie stosowane wkręty ciesielskie. Niestety, również one pomimo szybszego i łatwiejszego montażu i większej nośności, nie gwarantują zabezpieczenia dachu w przypadku tak krytycznych obciążeń, jakie mają miejsce podczas występowania ekstremalnych zjawisk atmosferycznych.

W ramach odbudowy część właścicieli nieruchomości we wsi Kalina zdecydowała się zastosować dodatkowe rozwiązania zabezpieczające konstrukcję dachu polegające m.in. na wzmocnieniu samych połączeń, stosując stalowe złącza ciesielskie, jak i bryły dachu poprzez system stężenia wiatrowego z blachami węzłowymi i złączkami napinającymi. Efekt? Odpowiednio zaprojektowane i poprawnie zamontowane złącza ciesielskie pozwalają uzyskać nośności nawet kilkukrotnie (!) większe niż w przypadku gwoździ i wkrętów. Warto też zauważyć, że tego typu inwestycja nie jest bardzo kosztowna: ceny złączy zaczynają się od kilku złotych za sztukę. W wielu przypadkach wystarczy nakład w granicach 1000-1500 zł,

¹ <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/metadane/cechy/4182>

² <https://www.pb.pl/mieszkanicy-kaliny-czulismy-sie-jak-w-filmie-katastroficznym-447083>

aby nośność całej więźby dachowej w znaczący sposób wzrosła, zabezpieczając konstrukcję w przypadku powstania nagłych przeciążeń.

Przy odbudowie domów w Kalinie całkowity koszt wzmocnienia dachu jednego domu w omawianej inwestycji nie przekroczył kwoty 2 000 zł. Więcej o tej realizacji, a także o innych przykładach dobrych praktyk adaptacyjnych można przeczytać w „Katalogu dobrych praktyk adaptacyjnych”, który jest ogólnodostępny³.

Instytut Ochrony Środowiska – Państwowy Instytut Badawczy na zlecenie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego opracowuje Regionalny Plan Adaptacji do zmian klimatu, w którym przeprowadzona będzie diagnoza dot. skutków zmian klimatu dla Województwa. Jest to pierwsze opracowanie tego typu na poziomie regionalnym w Polsce. W Planie tym znajdują się działania, które pomogą miastom i gminom naszego województwa w radzeniu sobie ze skutkami zmian klimatu. Zgodnie z założeniami, gotowy dokument ma zostać opracowany do września 2025 r.

W ramach opracowania Regionalnego Planu Adaptacji do zmian klimatu Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego uruchomi proces szerokiej partycypacji społecznej, który będzie miał na celu włączenie jak największej liczby interesariuszy, instytucji oraz grup społecznych. Działania te będą realizowane między innymi poprzez warsztaty oraz spotkania prowadzone w formie stacjonarnej we wszystkich czterech subregionach województwa, a także m.in. spotkania on-line czy ankietyzację.

Aby dowiedzieć się więcej o Regionalnym Planie Adaptacji, zachęcamy do śledzenia strony <https://powietrze.slaskie.pl/>, gdzie będą publikowane wyniki kolejnych prac nad dokumentem.

³ <https://klimada2.ios.gov.pl/files/2024/Katalog%20dobrych%20praktyk%20adaptacyjnych.pdf>